

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

UID: 1132453

**Zhodnotenie kultúrno – historického potenciálu cestovného
ruchu v mikroregióne Požitavie-Širočina**

2011

Karin Šebová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**Zhodnotenie kultúrno – historického potenciálu cestovného
ruchu v mikroregióne Požitavie-Širočina**

Bakalárska práca

Študijný program: Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor: 6218700 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko: Katedra udržateľného rozvoja
Školiteľ: Bezáková Magdaléna, RNDr.

Nitra, 2011

Karin Šebová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Karin Šebová vyhlasujem, že som záverečnú bakalársku prácu na tému: „Zhodnotenie kultúrno – historického potenciálu cestovného ruchu v mikroregióne Požitavie-Širočina“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak hore uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre, 6.5.2011

.....

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela úprimne poďakovať mojej vedúcej záverečnej bakalárskej práce RNDr. Magdaléne Bezákovej za jej odborné vedenie, metodickú pomoc a cenné rady, ktoré mi poskytla pri jej vypracovávaní.

Karin Šebová

Abstrakt

V predloženej bakalárskej práci hodnotíme potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v mikroregióne Požitavie-Širočina, pričom sa zameriavame práve na potenciál kultúno-historický, ktorý je vytvorený činnosťou človeka. Mikroregión Požitavie-Širočina má svojim návštevníkom čo ponúknuť. Peknú prírodu, kultúno-historické pamiatky i zariadenia, zaujímavé akcie. Tvorí ho 15 obcí, z ktorých viaceré disponujú ponukou služieb a možnosťami zaujímavej turistiky, ale zatiaľ ich navštevuje málo turistov. Čo sa týka týchto možností, len v Arboréte Mlyňany nájdete najbohatšiu zbierku cudzokrajných drevín na Slovensku, v Malých Vozokanoch Vás privíta hotel Zámok s malebnou polohou v zámockom parku. S duchom dávnych čias sa stretnete pri Veľkovožanskom levovi – pamätníku víťazstva nad Turkami. Milovníci histórie sa potešia v Čiernych Kľačanoch, kde nájdú nálezisko vzácnej pyxidy z obdobia Veľkej Moravy, v Tajnej sa môžete zastaviť pri svojráznych kolesových studniach, alebo sa zoznámiť s prácou a životom Júliusa Matisa.

Kľúčové slová: cestovný ruch, kultúno-historický potenciál, mikroregión Požitavie-Širočina, organizované podujatia

Abstract

In the presented work we evaluate the potential for tourism development in the microregion Požitavie-Širočina, while we focus on its cultural-historical potential, which is created by human activities. Microregion Požitavie-Širočina has much to offer to its visitors. Beautiful nature, cultural and historical sights and facilities, interesting events. It consists of 15 municipalities, many of which have a range of services and exciting tourism opportunities, however, they are still not very frequented by tourists. Regarding these facilities, only the Mlyňany Arboretum itself offers the richest collection of exotic plants in Slovakia, while Malé Vozokany Castle Hotel welcomes you with a picturesque location in the castle park. You can encounter the spirit of yesteryear at “Veľkovožanský Lion” - Memorial of victory over the Turks. History lovers will find delight in Čierne Kľačany, where they can visit the site of the treasured Pyxida from Great Moravia, in Tajná you can stop at the peculiar wheel wells, or learn about the life and work of Julius Matis.

Key words: tourism, cultural-historical potential, microregion Požitavie-Širočina, organized events

Obsah

Obsah	7
Úvod	9
1. PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	10
1.1. Cestovný ruch.....	10
1.1.1. Formy CR.....	11
1.1.2. Druhy CR.....	13
1.1.2.1. Kultúrno-poznávací cestovný ruch.....	13
1.2. Potenciál pre rozvoj CR.....	14
1.2.1. Kultúrno-historický potenciál.....	15
1.2.2. Kultúrno-historické pamiatky.....	16
1.2.2.1. Sakrálne pamiatky, hrady a zámky.....	17
1.2.2.2. Pamiatky ľudovej architektúry.....	17
1.2.2.3. Technické pamiatky.....	17
1.2.3. Kultúrne a spoločenské podujatia a športové podujatia.....	18
1.3. Inštitucionálne zabezpečenie ochrany a obnovy kultúrno-historických pamiatok na Slovensku.....	18
1.4. Mikroregión.....	19
2. CIEĽ PRÁCE	21
3. METODIKA PRÁCE	22
3.1. Materiál.....	22
3.2. Metódy práce.....	23
3.3. Postup práce.....	23
4. VÝSLEDKY PRÁCE	24
4.1. Vznik a charakteristika mikroregiónu Požitavie-Širočina.....	24
4.2. Zhodnotenie kultúrno-historického potenciálu cestovného ruchu v obciach MR.....	25
5. NÁVRHY NA VYUŽITIE VÝSLEDKOV	39
5.1. SWOT analýza.....	39
5.2. Návrhy na zlepšenie.....	40

6. ZÁVER	43
7. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	45
8. PRÍLOHY.....	47

Zoznam príloh

Obr.č. 1	Čaradice – rímsko-katolícky kostol zasvätený Panne Márii.....	47
Obr.č. 2	Čierne Kľačany – Veľkomoravská pyxida.....	48
Obr.č. 3	Tajná – barokovo-klasicistický kaštieľ rodu Révayovcov.....	49
Obr.č. 4	Veľké Vozokany – Veľkovožanský lev.....	50
Obr.č. 5	Vieska nad Žitavou – pseudoklasicistický kaštieľ-Arborétum.....	51

Zoznam skratiek a značiek

MR	mikroregión
CR	cestovný ruch
KP	kultúrna pamiatka
HP	historická pamiatka
TP	technická pamiatka

ÚVOD

Cestovný ruch ako novodobý jav sa vo všeobecnosti spája s potrebou oddychu, rekreácie, spoznávania niečoho iného. Preto sa tejto oblasti venuje stále väčšia pozornosť a zaraďuje sa medzi najdôležitejšie odvetvia hospodárstva v krajine.

Pre optimálny rozvoj cestovného ruchu v určitom území je dôležitá spolupráca obcí aj jednotlivých subjektov CR. Aj mikroregión Požitavie – Širočina vznikol za účelom koordinácie a aktivizácie všetkých ekonomických, spoločenských a kultúrnych subjektov v jednotlivých obciach, a teda aj tých ktoré pôsobia v CR, tak, aby potenciál na dosiahnutie ekonomickej, spoločenskej a kultúrnej prosperity celého mikroregiónu bol maximálne využitý.

Územie mikroregiónu Požitavie - Širočina tvorí južnú a juhozápadnú časť Podunajská pahorkatina, na severovýchode do územia zasahuje Pohronský Inovec. Pre tento mikroregión sú charakteristickými vodné toky Žitava a Širočina. Nachádza sa tu viacero vodných plôch, k najväčším patrí vodná nádrž v Slepčanoch (nad 1,0 mil. m³), ktorá je najväčšou vodnou nádržou v rámci okresu Zlaté Moravce. Rozvoj cestovného ruchu mikroregiónu umožňujú prírodné podmienky, množstvo historicky hodnotných pamiatok a kultúrnych tradícií, ale i poľovníctvo či rybolov.

Kultúrnohistorický potenciál sa od prírodného odlišuje svojím charakterom, vznikol činnosťou človeka. Význam a využiteľnosť kultúrnohistorických daností sa stupňuje, keď sú lokalizované v priestoroch funkčne využívaných inými formami cestovného ruchu

Pôvodné historické hodnoty mikroregiónu Požitavie-Širočina sú reprezentované zachovanými prvkami urbanistickej štruktúry a rôznych pamiatok. Z hľadiska cestovného ruchu sú predpoklady pre rozvíjanie rekreačných činností ako turistika, rybolov, hubárčenie, rekreácia pri vode, poľovníctvo, poznávanie kultúrno-historických pamiatok, folklóru a spoločenských podujatí.

Táto bakalárska práca predstavuje zhodnotenie kultúrno-historického potenciálu v tomto MR a tiež návrhy na zlepšenie, ktoré by mohli skvalitniť úroveň jeho využívania pre rozvoj cestovného ruchu.

1. PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1. Cestovný ruch

V období vzniku a začiatočného vývoja bol cestovný ruch predmetom jednej vednej disciplíny, v ktorej sa premietali jeho ekonomické, geografické, sociologické a iné aspekty. V ďalšej rozvojovej etape, keď CR nadobúdal stále väčší význam v hospodárstve krajín, vznikajú nové vedné disciplíny, ktoré skúmajú určité stránky CR. Rozdielny pohľad na cestovný ruch vyplýva z rozdielných podmienok jeho vývoja a z jeho mnohostrannosti. Postupné pôsobenie CR vo viacerých sférach spoločenskej činnosti a poznávanie jeho funkcií sa prejavilo aj v jeho pojmovom vymedzení. (Jarábková, 2007)

Podľa Michalovej (1999) nájdeme hneď niekoľko definícií cestovného ruchu.

Jednu z prvých definícií cestovného ruchu formuloval rakúsky ekonóm Hermann v. Schullard v r. 1910, ktorý za *cestovný ruch* pokladá súhrn operácií, hlavne ekonomickej povahy, ktoré sa priamo vzťahujú na vstup, pobyt a pohyb cudzincov mimo alebo vnútri určitej krajiny, mesta alebo regiónu. (Schmoll, 1977 in Michalová 1995)

Technické aspekty cestovného ruchu zdôrazňujú Hunziker a Krapf, ktorí *cestovný ruch* definujú ako súhrn vzťahov a fenoménov, vznikajúci pri cestovaní a pobyte cudzincov, ktoré svoj pobyt neodôvodňujú vytváraním stáleho bydliska ani zárobkovými aktivitami. (Hunziker, 1942 in Michalová 1995)

Podľa Kaspara (1995 in Michalová 1995) je *cestovný ruch* súhrn vzťahov a javov, ktoré vyplývajú z cestovania alebo pobytu osôb, pričom miesto pobytu nie je hlavnými ani trvalým miestom bývania a zamestnania.

Kašpar (1987 in Michalová 1995) definuje *cestovný ruch* ako cestovanie a zdržiavanie sa mimo miesta trvalého bydliska, spravidla vo voľnom čase, a to za účelom rekreácie, rozvoja poznania a spojenia medzi ľuďmi.

Cestovný ruch predstavuje ľudské aktivity, ktoré vytvárajú spojenie medzi ľuďmi bez geografických hraníc štátov. Zahŕňa dočasné premiestnenie ľudí do iného regiónu, krajiny alebo kontinentu s cieľom uspokojiť ich rozličné potreby. (Wahab, 1971 in Michalová 1995)

Novacká, Kulčáková (1996) charakterizujú *cestovný ruch* ako súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo ich trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom ich cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť.

Pojem *cestovný ruch* v sebe skrýva cestovné a pobytové aktivity ľudí mimo svojho obvyklého bydliska, ktoré netrávajú dlhšie než rok a slúžia na využitie voľného času, obchodné cesty alebo iné účely. (Borovský, 2008).

Gúčík (2000) charakterizuje *cestovný ruch* ako súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčane vo voľnom čase za účelom odpočinku, poznávania, zdravia, rozptýlenia a zábavy, kultúrneho a športového vyžitia, služobných ciest a získania komplexného zážitku.

Skôr ekonomický pohľad ponúka Jarolímková (2009) - *cestovný ruch* je odvetvím, ktoré zahŕňa rôznorodú škálu podnikov zaisťujúcich služby pre účastníkov CR. Mnoho aktivít v CR často úzko súvisí s činnosťami organizácií spadajúcich do iných rezortov národného hospodárstva.

1.1.1. Formy cestovného ruchu

Formy CR zohľadňujú klasifikáciu CR na základe rôznych kvantitatívnych charakteristík. Vyjadrujú pôsobenie vonkajších faktorov a vplyvov. Vychádzajú zo zamerania CR na uspokojovanie určitých konkrétnych potrieb účastníkov. Rozoznávame tieto formy (Jarábková, 2007):

Schéma č.1 Formy cestovného ruchu

Hľadisko triedenia:	Forma CR:
1. geografické hľadisko	- domáci - národný - medzinárodný - zahraničný
2. dĺžka pobytu	- krátkodobý - dlhodobý
3. počet účastníkov CR	- individuálny - kolektívny - masový - ekologický
4. vek účastníkov CR	- mládežnícky - rodinný - seniorský

5. ročné obdobie	- celoročný - sezónny - mimosezónny
6. spôsob organizovania	- individuálne cesty - organizované cesty (zájazdy)
7. spôsob financovania	- CR prostredníctvom predfinancovania - CR prostredníctvom dodatočného financovania
8. vplyv na platobnú bilanciu	- aktívny - pasívny
9. použitý dopravný prostriedok	- železničný - lodný - letecky - autoturistika
10. spôsob ubytovania	- hotelový - parahotelový
11. prevažujúce miesto pobytu	- mestský, prímestský, vidiecky, horský, prímorský

Zdroj: Jarábková, 2007

Kaspar (1995) do foriem CR na základe vonkajších faktorov a vplyvov okrem iného dopĺňa aj tieto formy:

Schéma č. 2 Formy CR

Určujúci znak	Forma CR
Sociologický obsah	- luxusný a exkluzívny CR - tradičný CR - mládežnícky CR - seniorský CR - sociálny CR - ekologicky úsporný CR

Zdroj: Kaspar, 1995

Podľa Gúčika (2000) do foriem CR patrí aj CR z hľadiska dynamiky: statický (pobytový) a dynamický (putovný) CR.

1.1.2. Druhy cestovného ruchu

Druh CR bližšie špecifikuje motív, ktorý vedie obyvateľov k účasti na CR. Vystihuje podstatu a charakter CR, pričom dôležitý je cieľ účasti. Praktický význam tejto klasifikácie spočíva v tom, že umožňuje rozdeliť účastníkov CR podľa ich prevažujúcich záujmov. (Jarábková, 2007)

Kaspar (1995) za základné druhy CR z hľadiska záujemcu/zákazníka rozlišuje:

- rekreačný CR (prímestská rekreácia, kúpeľný CR)
- kultúrny CR (vzdelávací, alternatívny, náboženský)
- spoločensky orientovaný CR (návšteva príbuzných, klubový CR)
- športový CR (s aktívnymi a pasívnymi športovými činnosťami)
- ekonomicky orientovaný CR (obchodný, kongresový, výstavnícky a veľtržný, incentívny CR)
- politicky orientovaný CR (diplomatický a kongresový CR, CR súvisiaci s politickými udalosťami)

Gúčík (2000) medzi druhy CR zaraďuje:

- rekreačný CR
- športový/dobrodružný CR
- kultúrny CR
- kúpeľný/zdravotný CR
- obchodný CR

1.1.2.1. Kultúrno-poznávací CR

Na základe prítomnosti kultúrno-historického potenciálu, ktorým sa v práci zaoberáme sa rozvíja najmä kultúrno-poznávací cestovný ruch.

Podľa Michalovej (1999) kultúrno-poznávací cestovný ruch plní významnú spoločenskú funkciu ako prostriedok zvyšovania spoločenskej, kultúrnej, odbornej a všeobecnej vzdelanostnej úrovne človeka poznávaním kultúrnych, umeleckých, historických a spoločenských pamiatok a hodnôt, ktoré ľudstvo za stáročia vytvorilo. Stáva sa prostriedkom výchovy jedinca i národa k národnému povedomiu, k úcte k histórii, kultúrnym pamiatkam a tradíciám. Prostredníctvom kultúrno-poznávacieho CR sa účastníci oboznamujú s významnými a jedinečnými staviteľskými a architektonickými pamiatkami svetského a sakrálneho umenia doma aj v zahraničí (hrady, zámky, kaštiele,

katedrály, kostoly, divadlá, múzeá), s umeleckými dielami slávnych majstrov (galérie, obrazárne, interiery stavieb), s kultúrnymi pamiatkami a zariadeniami (mestské historické jadrá), s prírodnými zaujímavosťami (jaskyne, pohoria, vodopády, púšte, ďalšie prírodné útvary), s dôležitými spoločenskými udalosťami (festivaly, slávnosti, výstavy). Z uvedených dôvodov je ponuka kultúrno-poznávacieho CR tematicky orientovaná na výletné miesta s atraktivitami:

- prírodnými
- civilizačnými
- spoločenskými

Základným predpokladom rozvoja kultúrno-poznávacieho CR je existencia kultúrneho dedičstva. Zachovanie, ochrana a rozvoj hmotného kultúrneho dedičstva (pamiatkové objekty) a nehmotného kultúrneho dedičstva (zvyky, tradície, folklór, jazyk, nárečia) je mimoriadne dôležité a permanentne aktuálne.

Do kultúrno-poznávacieho CR patrí aj *náboženský (religiózny) CR*, ktorý sa spája s tradíciami svetových náboženstiev. Hlavným motívom je návšteva púťových a posvätných miest, cirkevných pamiatok a religióznych podujatí. (Čertík et al., 2000)

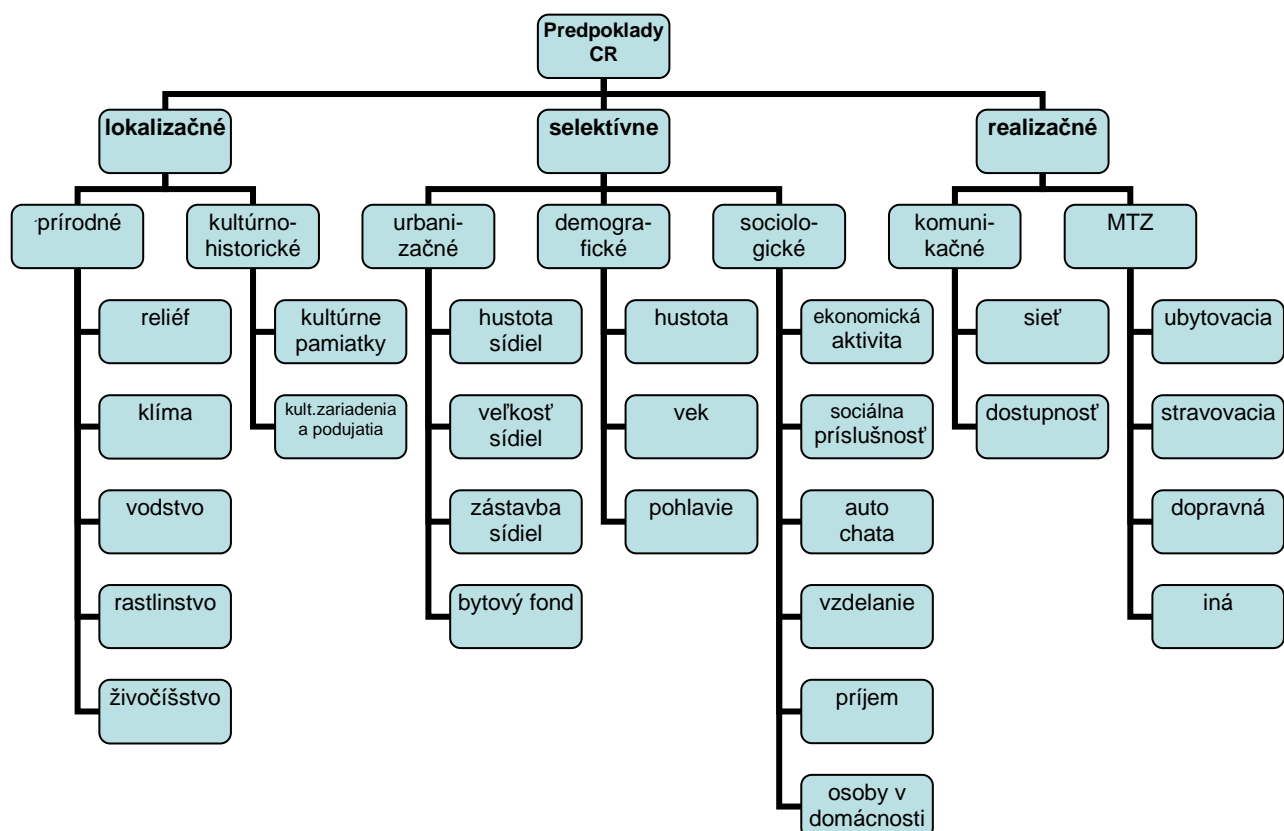
1.2. Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu

Ponuku cestovného ruchu tvorí súbor prvkov, ktoré v rôznej kombinácii tvoria statky CR. Spotreba statkov CR ovplyvňuje konečný efek CR. Charakter a rozsah ponuky je podmienený charakterom primárnej ponuky a od nej odvodenej sekundárnej ponuky. Primárnu ponuku tvorí prírodný a kultúrno-historický potenciál cieľového miesta, ktorý svojou prítlačivosťou dáva CR dynamiku a charakteristickú podobu. Sekundárna ponuka zahŕňa všetky druhy zariadení a ich služby, ktoré musia byť k dispozícii na použitie v CR. (Gúčík, 2000)

Mariot (1983) rozoznáva 3 základné skupiny predpokladov CR (schéma č.3):

- Lokalizačné podmienky
- Selektívne podmienky
- Realizačné podmienky

Schéma č.3 Základné predpoklady CR

Zdroj: Mariot, 1983

Mariot (1983) toto delenie podmienok CR označuje ako funkčno-chronologické. Ďalej Mariot (1983) uvádza, že potenciál pre CR vyjadruje spôsobilosť územia poskytnúť podmienky pre rozvoj CR. Obsahom potencie sú všetky využiteľné zdroje, ktoré v danom regióne má k dispozícii CR. Delí sa na prírodný potenciál a potenciál utvorený činnosťou spoločnosti.

1.2.1. Kultúrno-historický potenciál

Kultúnohistorické predpoklady vznikli činnosťou človeka a zahŕňajú tie atraktivity CR, ktoré svojou hodnotou priťahujú určitý okruh návštevníkov, pričom sami o sebe vystupujú ako súčasť potenciálu krajiny a určujú smery jej funkčného využívania. (Kopšo, 1992)

Podľa Gúčika (2000) primárna ponuka môže byť daná prírodnými podmienkami alebo vytvorená činnosťou človeka, ktorú tvoria kultúrno-historické podmienky a organizované podujatia.

Kultúrno-historické podmienky primárnej ponuky v CR podľa tohto autora zahŕňajú najmä:

- a) architektonické pamiatky svetské (hrady, zámky, kaštiele, paláce, kúrie, metské pamiatkové rezervácie), technické diela, sakrálne pamiatky (kostoly, kláštory, kaplnky apod.)
- b) umelecko-výtvarné diela (sochy, súsošia, praniere, pomníky, obrazy, nábytok, nástroje, zbrane, náradie apod.)
- c) folklór a to nielen hmotný (odevy, obydlia, tradičná umelecká výroba, kopanice, vinohradnícke osady apod.), ale aj duchovný (piesne, zvyky, tradície, ľudová slovesnosť apod.)
- d) archeologické náleziská vo voľnej prírode i muzeálne zbierky
- e) miesta bojov (bojiská), miesta svetových a národných dejín, rodiska a pôsobiska národných dejateľov
- f) kultúrno-osvetové zariadenia ako sú divadlá, galérie, obrazárne, skanzeny, múzeá, pamätne objekty apod.

Primárnu antropogénnu ponuku v CR obohacujú organizované podujatia ako sú:

- a) kultúrne podujatia – folklórne a hudobné festivaly, vedecké sympóziá, kongresy
- b) športové udalosti medzinárodného a národného významu
- c) politicko-spoločenské udalosti (polit. výročia, oslavy, náboženské púte)
- d) obchodné udalosti (výstavy, veľtrhy, salóny)

1.2.2. Kultúrno-historické pamiatky

Podľa Touška et. al (2008) kultúrno-historické pamiatky vplývajú na rozvoj CR prostredníctvom zoznamovania účastníkov CR s históriou, architektúrou, technickými pamiatkami a kultúrou konkrétnych území. Je možné ich rozdeliť na architektonické, technické, národno-historické pamiatky, ľudovú architektúru a prírodné pamiatky.

Kultúrno-historické pamiatky majú v motivácii CR špecifické miesto a patria k tým faktorom, ktoré majú významný vplyv na migračné pohyby za poznávaním a poučením v medzinárodnom aj domácom CR. (Kopšo, 1992)

Kultúrna pamiatka podľa zákona č. 49/2002 Z.z. je hnutel'ná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Ak ide o archeologický nález, kultúrnou pamiatkou môže byť aj neodkrytá hnutel'ná vec alebo neodkrytá nehnuteľná vec, zistená metódami a technikami archeologického výskumu.

1.2.2.1. Sakrálne pamiatky, hrady a zámky

Sakrálnymi pamiatkami sú katedrály, kostoly, kláštory, kaplnky, drobné sakrálne stavby, ktoré svojim vzhľadom zodpovedajú obdobiam ich postavenia, napr. románske stavby, renesančné, barokové a iné. (Janota, 2008)

Hrady podľa Pisoňa (1977) mali viacero funkcií. Boli článkami reťaze signalizačných bodov, tvoriacich najmä v 16. a 17. storočí dômyselný systém, ktorý mal pre obranu krajiny neobyčajný význam.

Pôvodným účelom hradov bolo bývanie určené pre šľachtu a panovníkov, ale aj zabezpečenie jej ochrany pred nepriateľmi. Z toho dôvodu boli hrady stavané predovšetkým na skalách prípadne ťažko dostupných miestach. Kaštiele na rozdiel od hradov boli stavané najmä na rovinách. (Nešpor, 2001)

1.2.2.2. Pamiatky ľudovej architektúry

Podľa Thurza (2004) ľudová architektúra korení v prírode, je s ňou hlboko spätá. Z nej si berie materiál a zo vzťahu k prírode, z využívania jej darov vyviera aj jej pôvodný štýl. Mohli naň pôsobiť rozličné kultúrne vplyvy, ale tie si človek na vidieku pri budovaní svojich stavieb vždy dokázal prispôbiť, dokázal ich pretvoriť, tvorivo využiť, stráviť. Spôsoby stavby a štýly v ľudovej architektúre sa navzájom prestupujú, majú množstvo variácií, tvorivých vstupov, hranice medzi nimi sú veľmi široké a pružné, vládne tu veľká rôznorodosť z hľadiska času i priestoru.

Ľudovú architektúru predstavujú obytné domy, predovšetkým drevené, vyznačujúce sa stavebným štýlom príslušného regiónu, drevené sakrálne stavby a rôzne typy hospodárskych budov. (Kopšo, 1992)

1.2.2.3. Technické pamiatky

Technické pamiatky predstavujú jeden z druhov kultúrnych pamiatok tvoriacich náš pamiatkový fond. Technické diela, objavy a vynálezy sú súčasťou európskeho kultúrneho dedičstva a v niektorých odvetviach predstavujú vrchol súdobého technického pokroku vo svete. Rozvíjala sa cestná, neskôr železničná doprava, vodné hospodárstvo a energetika, ale aj poľnohospodárstvo, ktoré bolo až do polovice 20. storočia hlavným zamestnaním slovenského obyvateľstva. S roľníckym spôsobom života a poľnohospodárstvom sú úzko spojené remeselnícke dielne a rôzne výrobné zariadenia, ktoré označujeme jako ľudové technické pamiatky. Najpočetnejšie z nich sú vodné mlyny a kováčske vyhne. Medzi technické pamiatky z oblasti baníctva a hutníctva patria: ústia a

portály štôlní, dedičné štôlne, šachty, ťažné veže, pamiatky rôznych druhov dopravy a ľudovej techniky (vodné mlyny). Ľudové technické pamiatky sú spojené s ľudovou výrobou a remeslom – ide o tzv. tradičné výrobné stavby a zariadenia – dielne, ktoré pracujú na princípe mechanických strojov poháňaných vodným kolesom (mlyny, pily, vlachy, stupy, kováčske hámre); silou vetra alebo ťažných zvierat, prípadne ľudí (mangle, olejárske lisy, lisy na vosk). Iné dielne so zabudovanou technológiou: kováčske vyhne, hrnčiarske a farbiarske dielne, garbiarne, pekárne, pece napálenie vápna, dedinské pálenice apod. Ďalej medzi ľudové technické pamiatky patria mostíky, lávky, hrádze a hate. (Mlynka, Haberlandová, 2007)

1.2.3. Kultúrne zariadenia a podujatia, športové podujatia

Tieto komponenty komplexu kultúrnohistorických predpokladov sú veľmi pestré a ich úloha v CR je rozdielna. Patria k nim: divadelné predstavenia, koncerty, festivaly, hudobné slávnosti, folklórne slávnosti, výstavy a veľtrhy, kongresy, sympóziá. Športové akcie – zaujímajú stále významnejšie miesto v cestovnom ruchu. Niektoré z nich sa tešia veľkej popularite zo strany športovej verejnosti, napr. podujatia svetového významu: olympijské hry, majstrovstvá sveta vo futbale, v hokeji, ľahkej atletike, tenisové súťaže, preteky Formuly 1 a pod. Sú významné nielen z hľadiska CR, ale aj z aspektu rozvíjania priateľských vzťahov medzi národmi. (Kopšo, 1992)

1.3. Inštitucionálne zabezpečenie ochrany a obnovy kultúrno-historických pamiatok na Slovensku

Základná právna norma ochrany kultúrnych pamiatok je zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Tento zákon upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je SR viazaná. Ďalej upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníkov a iných právnických osôb a fyzických osôb a ukládanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom.

Orgány štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sú:

a) Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo"),

- b) Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len "pamiatkový úrad"),
- c) krajské pamiatkové úrady.

Ministerstvo kultúry SR ako ústredný orgán štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu:

- a) vypracúva koncepciu ochrany pamiatkového fondu a určuje hlavné smery a stratégiu ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území,
- b) predkladá vláde Slovenskej republiky (ďalej len "vláda") koncepcné návrhy a odporúčania na riešenie zásadných otázok záchrany, obnovy, využitia a prezentácie pamiatkového fondu,
- c) usmerňuje činnosť pamiatkového úradu,
- d) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu,
- e) vykonáva ústredný štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu svojou pamiatkovou inšpekciou,
- f) preskúmava rozhodnutia pamiatkového úradu vydané v správnom konaní,
- g) utvára podmienky grantového a viaczdrojového systému financovania záchrany a obnovy kultúrnych pamiatok.

Pri plnení úloh ministerstvo:

- a) spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré sa zúčastňujú na plnení úloh na úseku ochrany pamiatkového fondu, s orgánmi územnej samosprávy, s odbornými a vedeckými inštitúciami,
- b) koordinuje medzinárodnú spoluprácu a proces integrácie do medzinárodných štruktúr na úseku ochrany pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad vykonáva v druhom stupni štátnu správu na úseku ochrany pamiatkového fondu vo veciach, o ktorých v prvom stupni rozhodujú krajské pamiatkové úrady.

Krajský pamiatkový úrad je v prvom stupni vecne príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu, ak zákon neustanovuje inak. (Zákon NR SR č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, 2010)

1.4. Mikroregión

Mikroregión - pod mikroregiónom sa dá chápať geograficky ohraničené územie, ktoré má nejaké spoločné charakteristiky (prírodné, demografické, historické, kultúrne

a pod.). Pod mikroregiónom sa môže rozumieť aj dobrovoľné združenie obcí a miest za účelom riešenia spoločných problémov a za účelom hľadania spoločných ciest rozvoja príslušného územia . Často slovo „mikroregión“ figuruje v názve tohto združenia, čím chcú združené obce zvýrazniť svoju príslušnosť k danému geograficky vymedzenému územiu. V zmysle zákona je predmetom činnosti takéhoto združenia zvyčajne oblasť sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie (predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzanie a čistenie odpadových vôd), miestna doprava, oblasť školstva, kultúry a miestny cestovný ruch; svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku. Vidiecke mikroregionálne združenia vznikajú aj preto, aby mohli efektívne pripraviť rozvojové programy za účelom zvýšenia kvality života na vidieku. Aby sa odlíšili takéto združenia obcí od združení (občianskych, záujmových), kde členmi môže byť fyzické, či iné právnické osoby, resp. od regionálnych združení (väčší záber územia – regiónu), používa sa pre ich označenie pojem **mikroregionálne združenia obcí**, resp. skrátené **mikroregióny**. (Mikroregióny SR, 2010)

2. CIEĽ PRÁCE

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať a zhodnotiť kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v obciach MR Požitavie-Širočina na základe dostupných informácií, poukázať na jeho súčasné využitie pre CR a navrhnúť možnosti ďalšieho rozvoja CR v tomto regióne.

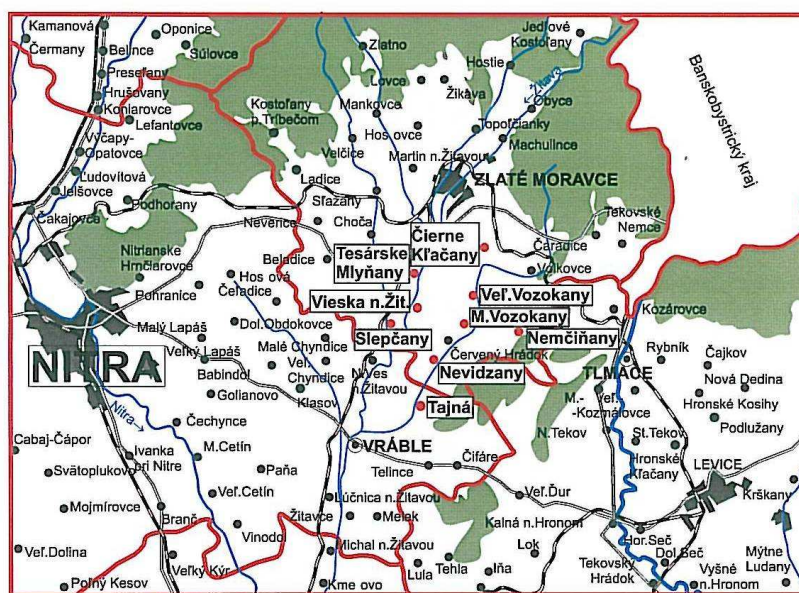
Aby sme naplnili hlavný cieľ, je nevyhnutné splnenie čiastkových cieľov, ktorými sú: analýza kultúrno-historického potenciálu, tj. kultúrnohistorických pamiatok, kultúrnych zariadení a podujatí, športových podujatí a vypracovanie návrhov na riešenie lepšieho využívania tohto potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu a tým aj celkový ekonomický rozvoj územia.

3. METODIKA PRÁCE

Objektom skúmania bakalárskej práce je mikroregión Požítavie-Širočina – záujmové združenie obcí pre CR.

Z hľadiska dopravnej dostupnosti územie mikroregiónu obklopujú dva hlavné ťahy, cesta I/65 Nitra - Zvolen a cesta I/51 spájajúca Nitru a Levice. Cestnú sieť územia tvoria v prevažnej miere cesty III. triedy a miestne komunikácie. Cez obec Slepčany, Tesárske Mlyňany a Nová Ves nad Žitavou prechádza cesta II/511 spájajúca mestá Zlaté Moravce a Vrábľe. Touto časťou tiež prechádza železničná trať 151, smer Zlaté Moravce - Vrábľe - Uľany nad Žitavou so zastávkami v Slepčanoch a Tesárskych Mlyňanoch.

Obr. č.1 Obce Mikroregiónu Požítavie – Širočina

Zdroj: Turistický sprievodca.....,2002

3.1. Materiál

Všetky zdroje a materiály potrebné pre vypracovanie bakalárskej práce boli čerpané z:

- o Kraiskej knižnice Karola Kmet'ka v Nitra
- o Mestskej knižnice M. Matunáka v Šuranoch
- o Slovenskej poľnohospodárskej knižnice v Nitre
- o Univerzitná knižnica – Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

- o internetových zdrojov
- o komunikácie so zainteresovanými subjektami prostredníctvom elektronickej pošty

3.2. Metódy práce

Dosiahnutie cieľa bolo možné využitím týchto metód práce:

- Metóda vedeckej abstrakcie
- Metóda analýzy
- Metóda syntézy
- SWOT analýza

3.3. Postup práce

Pri vypracovaní bakalárskej práce bol postup práce nasledovný:

- preštudovanie literatúry, jej zhromažďovanie a spracovanie
- získanie podkladových informácií, údajov
- analýza
- vyhodnotenie
- vypracovanie návrhu na využitie výsledkov
- formulovanie záveru práce

Bakalárska práce má dve časti:

V prvej časti sú spracované teoretické poznatky, táto časť práce pozostáva z úvodu, prehľadu o súčasnom stave riešenej problematiky v literatúre, cieľa a metodiky.

V druhej časti sú vypracované výsledky práce, návrh riešenia na využitie výsledkov a záver práce.

4. VÝSLEDKY PRÁCE

4.1. Vznik a charakteristika mikroregiónu Požítavie-Širočina

Mikroregión „Požítavie – Širočina – záujmové združenie obcí pre CR“ sa nachádza v severovýchodnej časti Nitrianskeho kraja. Mikroregión vznikol ako záujmové združenie obcí zapísaním do registra záujmových a právnických osôb dňa 24.03. 2000 pod č. 7/2000 v okolí Arboréta Mlyňany a údolia rieky Širočina. Pôvodný mikroregión tvorilo 9 obcí: Čierne Kláčany, Malé Vozokany, Nemčiňany, Nevidzany, Slepčany, Tajná, Tesárske Mlyňany, Veľké Vozokany a Vieska nad Žitavou. V súčasnom období tvorí mikroregión 15 obcí, zahŕňa katastrálne územie s rozlohou 17 198 ha a zastupuje záujmy aj obyvateľov obcí Čaradice, Červený Hrádok, Tekovské Nemce, Volkovce, Choča a Nová Ves nad Žitavou. Územím mikroregiónu pretekajú rieky Žitava a Širočina.

Názov:	Mikroregión „Požítavie- Širočina“ – záujmové združenie obcí pre CR
Právna forma:	združenie obcí
Vznik:	marec 2000
Počet obcí:	15
Rozloha:	17 198 ha
Počet obyvateľov:	11440
Hustota obyvateľstva:	66,52 obyv./1 km ²

Územie mikroregiónu Požítavie-Širočina je charakteristické viacerými atraktívnymi objektmi, ktoré návštevníkovi prinášajú nielen kultúrno-historické poznanie ale i duchovné obohatenie. Patria k nim umelecko-historické pamiatky, národno-historické pamiatky, ľudová architektúra, archeologické lokality a technicko-historické pamiatky.

Podľa Regionalizácie cestovného ruchu SR patrí územie do Nitrianskeho regiónu CR , čo je región 3. kategórie – región nadregionálneho významu podľa hodnotenia potenciálu CR a patrí medzi regióny strednej priority.

Charakteristický ráz mikroregiónu „Požítavie – Širočina“ dáva zvlnený pahorkovitý reliéf, ktorý je tvorený Podunajskou pahorkatinou. Podunajskú pahorkatinu tu tvoria tri podcelky – Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a Hronská pahorkatina. Dominantná časť

územia patrí k Žitavskej pahorkatine, ktorá predstavuje typ nížinnej krajiny s kultúrnou stepou až lesostepou, vidieckou sídelnou štruktúrou a poľnohospodárskou funkciou. Žitavská niva predstavuje typ rovinnej poriečnej krajiny s kultúrnou stepou. Hronská pahorkatina má ráz kultúrnej lesostepi s prevahou oráčín.

Na severovýchode okrajovo do územia mikroregiónu zasahuje pohorie Pohronský Inovec.

4.2.Zhodnotenie kultúrno-historického potenciálu cestovného ruchu v obciach mikroregiónu

Čaradice

➤ prvá písomná zmienka z roku	1209
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	531

Kultúrno – historické pamiatky

Najvýznamnejšou kultúrno –historickou pamiatkou je *rímsko-katolícky kostol zasvätený Panne Márii Pomocnici kresťanov* (obrázok č.1) postavený v r. 1946-1949. Jednolod'ový s pokruhovým uzáverom presbytéria, pristavanou sakristiou a vstavanou vežou.

V okolí kostola sa nachádzajú tiež zrekonštruované *sochy svätých a Panny Márie*.

V katastrálnom území obce boli v minulosti vybudované *protiturecké úkryty*.

V obci sa nachádzal *majer*, majetok grófa Erdödyho(1854 – 1925). Bol to diplomat a majiteľ panstva v Hlohovci a kúpeľov v Piešťanoch. Okolo roku 1890 dal na Prielohu postaviť budovu známu ako *Poľovnícky kaštieľ (zámoček)*.

Ďalšie pamiatky:

Prícestný kríž z r. 1814 – kamenný

Mariánsky stĺp z r. 1914

Organizované podujatia

Obec organizuje už tradične každoročne niekoľko kultúrno – spoločenských podujatí, ktoré sú významné pre obyvateľov obce. Organizujú sa: maškarný ples pre deti , oslavy fašiangov, dňa matiek, dňa detí; v júni sa koná tradičný juniáles.

K obci neodmysliteľne patria *hodové slávnosti*, ktoré sa konajú v polovici mesiaca máj na sviatok Panny Márie pomocnici kresťanov. V obci je aktívny ochotnícky divadelný súbor, ktorý si každý rok pripraví zaujímavé divadelné predstavenie.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky, hubárčenia.

Červený Hrádok

- prvá písomná zmienka z roku **1386**
- počet obyvateľov (k 31.12.2009) **417**

Kultúrno – historické pamiatky

V centrálnej časti obce sa nachádza rímskokatolícky neoklasicistický *kostol sv. Juraja* z roku 1909, opravený po druhej svetovej vojne. Jednolod'ová stavba s polkruhovým uzáverom a do štítového priečelia vstavanou vežou.

Pred kostolom *božie muky*, murované, s *drevenou plastikou sv. Vendelína* z 2. pol. 19. storočia a *prícestná socha mučeného Krista*, klasicistická ľudová práca, datovaná r. 1835. Zaujímavé sú aj drobné sakrálne stavby a sochy, ako sú *socha sv. Urbana* nachádzajúca sa vo viniciach.

Ďalšie pamiatky:

Socha sv. Jána Nepomuckého z roku 1820 postavená pri cintoríne

Socha sv. trojice z roku 1894, ktorá sa nachádza v centre obce.

Popri cestách sa nachádzajú prícestné kríže z rokov 1899 a 1927.

Organizované podujatia

Obec organizuje každoročne hodové oslavy, oslavy fašiangov, dňa matiek, dňa detí.

Obec má tradíciu v pestovaní viniča, slávi sa sviatok sv. Urbana, vinobranie a obec patrí k Požitavskej vínnej ceste. Taktiež sa obec snaží v spolupráci s miestnou jednotou dôchodcov o organizovanie podujatí, kde sa predstavia tradičné činnosti a remeslá z minulosti ako napr. zber kukurice, žatva a pod.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky.

Čierne Kľačany

- prvá písomná zmienka z roku **1209**
- počet obyvateľov (k 31.12.2009) **1111**

Kultúrno – historické pamiatky

Dominantou obce je barokový *kostol Krista Kráľa*, ktorý bol postavený v roku 1777, predĺžený širšou novou loďou v hlavnej osi r. 1947 a prefasádovaný.

Z ostatných sakrálnych pamiatok sa v obci a jej okolí nachádzajú *socha sv. Jána Nepomuckého, kaplnka sv. Urbana*.

V roku 1974 sa v blízkosti obce našiel významný archeologický nález *Veľkomoravská pyxida* (obrázok č.2), ktorú údajne na naše územie priniesli sv. Cyril a Metod ako dar kniežaťu Rastislavovi. Na ich pamiatku je v blízkosti kostola postavené *súsošie vierozvestcov*. Na mieste nálezu je osadený *pamätník s pamätnou tabuľou*.

Z technických pamiatok sa v obci zachoval *mlyn* z roku 1715. Pamätník ku dňu vzniku Slovenskej republiky, *slovenský dvojkríž*, sa nachádza na čiernokľačianskych viniciach.

Organizované podujatia

Obec je aktívna pri organizovaní spoločenských podujatí pre svojich občanov ako aj návštevníkov. *Hodové slávnosti* sa v obci organizujú dvakrát ročne. V júli sa oslavuje posvätenie farského kostola a v novembri sa hodové slávnosti konajú na sviatok Krista Kráľa. Významné miesto má bežecké športové podujatie *Čiernokľačianska pyxida*, ktorá sa organizuje každoročne v marci.

Na sviatok sv. Urbana (patróna vinohradníkov) sa koná *sv. omša a posvätenie viníc*, obec Čierne Kľačany je zaradená do Požitavskej vínnej cesty.

Raritou býva *Stretnutie obyvateľov „Kľačian“* (12 obcí alebo častí na Slovensku), ktoré sa každé dva roky organizuje v inej obci a býva významným kultúrno-spoločenským podujatím.

Obec organizuje tradičné podujatia ako oslavy fašiangov, maškarný bál pre deti, oslavu dňa matiek, dňa detí, október patrí starším obyvateľom obce s ktorými sa organizujú rôzne besedy. Aktívnou organizáciou v obci sú dôchodcovia a dobrovoľný hasičský zbor, ktorý taktiež organizujú kultúrno – spoločenské podujatia.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky.

Choča

➤ prvá písomná zmienka z roku	1172
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	520

Kultúrno – historické pamiatky

V centre obce sa nachádza rímskokatolícky *kostol zasvätený Ružencovej Panne Márii* z roku 1960, ktorý patrí medzi dominanty obce.

Taktiež sa tu nachádza *socha sv. Jána Nepomuckého* z roku 1764.

V obci sa tiež nachádzajú *prícestné kríže* z 19 a 20 stor.

Z technických pamiatok sa v obci zachoval *mlyn*, ktorý v minulosti slúžil blízkemu a širokému okoliu.

V miestnom poľnohospodárskom podniku sa nachádza *expozičia poľnohospodárskej techniky a strojov* (najmä mláťačky).

Organizované podujatia

Obec organizuje každoročne niekoľko kultúrno – spoločenských podujatí pre svojich obyvateľov: fašiangové zábavy, karnevaly, folklórne vystúpenia, oslavy dňa matiek, dňa detí, športové hry, hodové slávnosti, v lete ako aj v októbri posedenia so staršími občanmi. Tradíciu si získal *novoročný stolnotenisový turnaj*.

Pri všetkých kultúrnych akciách v obci je spoluorganizátorom a často krát aj účinkujúcim miestny folklórny súbor Chočanka.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: turistiky.

Malé Vozokany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1209
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	313

Kultúrno – historické pamiatky

Najvýznamnejšou kultúrno – historickou pamiatkou v obci je *neobarokový kaštieľ rodiny Botkovcov* z roku 1904, ktorý slúži pre potreby SAV Nitra a tiež ako ubytovacie zariadenie.

V obci sa nachádza ešte jeden *kaštieľ / zemianska kúria /* z roku 1710, ktorý dala postaviť župa pre podžupana Pavla Bacskádyho.

Pre návštevníkov sú zaujímavé tiež sakrálne stavby:

Kaplnka sv. Anny, baroková z pol. 18. storočia, prestavaná v 19. a v 20. storočí. Jednolod'ová stavba s polkruhovým uzáverom a pristavanou sakristiou, bez veže.

Socha sv. Jána Nepomuckého, socha Sedembolestnej Panny Márie a i.

Obec je významným archeologickým náleziskom najmä z doby kamennej a bronzovej. V celoeurópskom meradle sa najvýznamnejšie hodnotí *nález sošky Venuše* z mladšej doby kamennej.

Organizované podujatia

Obec a jej obyvatelia sú veľmi aktívni v organizovaní spoločenských podujatí. Každoročne je to *stolnotenisový turnaj „O pohár starostky obce“*, fašiangové slávnosti, maškarný ples, stávanie mája, deň matiek, aktív dôchodcov.

Hodové slávnosti sa organizujú v mesiaci júl na sviatok sv. Anny.

Dlhoročnú tradíciu má v obci vinohradníctvo a na sviatok sv. Urbana sa organizuje *sv. omša a posvätenie vinohradov*. Obec patrí k Požitavskej vínnej ceste.

V letných mesiacoch sa v areáli dolného kaštieľa (kúrie) organizuje *Vozokanský jarmok* za účasti domácich obyvateľov, rodákov a hostí. O zábavu sa starajú folklórne súbory z blízkeho a širokého okolia.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: turistiky.

Nemčičany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1232
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	712

Kultúrno – historické pamiatky

Na kopci nad obcou je postavený rímsko-katolícky *kostol sv. Michala archanjela* z 13. stor., ktorý bol postavený v románskom slohu. V roku 1720 bol zbarokizovaný, prestavaný v r. 1788-1789, veža pristavaná v r. 1804, renovovaný v r. 1948.

Hlavný oltár neskorobarok. z čias okolo r. 1780, uprostred stĺpovej architektúry obraz sv. Michala archanjela.

V obci sa tiež nachádzajú rôzne *sochy Panny Márie, sochy svätých a pomník padlým občanom v I. a II. svetovej vojne*.

Najvýznamnejším archeologickým nálezom je nález plochého idolu – *plastiky ženy* z neskorej doby kamennej.

Organizované podujatia

Najvýznamnejším organizovaným podujatím medzinárodného významu je *výstava vín spojená s ochutnávkou „Dni vína“*, ktorá sa koná vždy máji. V roku 2010 sa organizoval jubilejný 30-ty ročník výstavy. Vinohradníctvo tvorí významný prvok v živote obyvateľov obce a preto sa tiež slávi sviatok sv. Urbana a posväcujú sa vinohrady.

V auguste sa v areáli kostola a kaplnky Panny Márie organizuje *stretnutie kresťanskej mládeže*.

Obec sa podieľa na organizovaní osláv fašiangov, stavaní mája, dňa matiek, dňa detí, október - mesiac úcty k starším, stretnutie s Mikulášom, Vianočná besiedka a pod.

Hodové slávnosti obec oslavuje na sviatok sv. Michala archanjela na konci septembra.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky.

Nevidzany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1113
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	625

Kultúrno – historické pamiatky

V obci sa nachádza kat. *kostol obrátenia sv. Pavla apoštola*, moderná prestavba z r. 1942. Starý kostol pri stredovekom základe znovu postavený r. 1809 a prebudovaný pri novostavbe. Z pôvodného kostola, ktorý bol v roku 1935 rozobratý sa zachoval len oporný kameň, v súčasnosti umiestnený v nadzákladovom murive ohrady medzi farou a školou do ktorého je vytesaný náboženský latinský text.

Ďalšími sakrálnymi pamiatkami v obci sú *socha sv. Jána Nepomuckého* z roku 1855, *kaplnka Lurdskej Panny Márie a kaplnka sv. Urbana, kaplnka Panny Márie* z 19. stor.

V miestnej časti Majer sa nachádza *zemianska kúria (kaštieľ)*, ktorú dala pravdepodobne postaviť rodina Perényiovcov. Neskôr ich vlastnila rodina Rázgovcov, ktorá má tiež v miestnom cintoríne rodinnú hrobku.

Organizované podujatia

V obci sa každoročne organizuje *regionálna výstava vín* a posledných 5 rokov aj *súťaž „o pohár predsedu NSK“*, ktorá sa koná v mesiaci apríl. Obec patrí medzi obce Požitavskej

vínnej cesty. Taktiež má obec dlhoročnú tradíciu vo vinohradníctve a konajú sa v obci *oslavy sviatku sv. Urbana a posvätenia vinohradov*.

Poľovnícke združenie Pole – les v spolupráci s poľovníckym združením Zudrok organizuje v obci každý rok *strelecké preteky*.

Hodové slávnosti sú sviatkom pre celú obec. Konajú sa každoročne na sviatok obrátenia sv. Pavla apoštola 25. januára.

Obec taktiež organizuje obecný ples, stávanie mája, oslavy dňa matiek, dňa detí, posedenie s Mikulášom a pod.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky.

Nová Ves nad Žitavou

➤ prvá písomná zmienka z roku	1355
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	1289

Kultúrno – historické pamiatky

V obci sa nachádzajú 3 kaštiele. Najväčšími zmenami vo svojej histórii prešiel pôvodne *barokový kaštieľ*, ktorý dal začiatkom 18. storočia postaviť gróf Jozef Berchtold, klasicistne prefasádovaná v pol. 19. storočia.

Neorokokový kaštieľ dal postaviť barón Jozef Seréni v 19. stor., opravený bol začiatkom 20. stor., keď boli dobudované nárožné bašty a upravená fasáda. Okolo kaštieľa je *anglický park*. Postupne kaštieľ menil svojich majiteľov cez rodinu Antona Slávyho až po grófa Nyáryho. Jozef Sláva a jeho syn zastávali v monarchii významné funkcie.

Tretí *kaštieľ* - dnes osobitná škola, dal v roku 1872 postaviť zemepán Ján Klobušický. Kaštieľ bol postavený v neoklasicistickom slohu. Obklopoval ho rozsiahly park s exotickými stromami založený koncom 19. storočia. Park susedil s parkom pri kaštieli Nyáryovcov. Šľachtické rodiny súperili o prestíž pri vzhľade parkov. Celý park má rozlohu 6,6 ha.

V západnej časti novoveského chotára, uprostred úrodných polí pomenovaných Konopnice a Chrástočky sa rozprestiera *pútnický areál zasvätený Panne Márii Kráľovnej*.

Nad potokom Drevenica je vybudovaný *Turecký most*, ako jedinečná architektonická pamiatka z 15. storočia.

Dominantou obce je tiež rímskokatolícky *kostol sv. Tomáša Becketa* z r. 1789, obnovený zač. 19. stor. a po druhej svetovej vojne.

V obci sa nachádza niekoľko sôch a krížov. Najznámejšie sú *Kríž na Hrádku*, *Kríž na Pasienkoch*, *Kríž na Jovke*, *Socha sv. Floriána* (vinice, most cez Žitavu), *Socha Najsvätejšej Trojice* (cesta do mesta Vráble). Vo vinohradoch sa nachádza *kaplnka a socha sv. Urbana*.

Organizované podujatia

Najvýznamnejším podujatím aj pre *návštevníkov* v obci je augustová *púť v areáli „Studnička“ k sviatku Panny Márie Kráľovnej*, ktorý je od roku 1996 súčasťou Márianskych pútnických miest Slovenskej republiky.

Obec každoročne organizuje kultúrno – spoločenské podujatia ako napr. fašiangy so sprievodom, karnevalom a s pochovávaním basy, sadenie mája a tradičnú ľudovú zábavu Majáles, oslava Dňa matiek a spoločná oslava Dňa detí a otcov, Novianska adventná remeselná nedeľa, výstava ovocia a zeleniny, posedenie s dôchodcami, stretnutie s Mikulášom, súťaž vo varení gulášu a pod.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: rybolov, pútnicky CR.

Slepčany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1165
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	877

Kultúrno – historické pamiatky

V centrálnej časti obce sa nachádza *kostol sv. Jána Nepomuckého*, ktorý bol postavený v rokoch 1880 – 1881 v neoklasickom slohu.

Obec je bohatá na sakrálne pamiatky a to najmä kaplnky. Vo vinohradoch sa nachádza *kaplnka sv. Urbana*. V obci nachádzame *kaplnku sv. Sebastiána*, *kaplnku sv. Jozefa a kaplnku Panny Márie*.

Významná technická pamiatka v obci je *zungov*, ktorý slúžil v roku 1911 na zavlažovanie polí a lúk.

Organizované podujatia

V obci sa pravidelne organizujú kultúrno-spoločenské podujatia *fašiangová zabíjačka*, *fašiangová zábava*, karneval, deň matiek, deň detí, *Retro párty*, *Požitavská kultúrna jeseň*, ktoré nie sú určené len pre miestnych obyvateľov.

V máji sa každoročne organizuje stávanie májov a október patrí úcte starším.

Hodové slávnosti sa organizujú v mesiaci máj na sviatok sv. Jána Nepomuckého.

Pre miestnych aj mimomiestnych občanov sa v mesiaci november koná *Slepčianska 15tka*. Sú to bežecké preteky, ktorých sa zúčastňujú bežci zo širokého okolia. Pri organizovaní týchto podujatí pomáhajú rôzne organizácie z obce ako napr. futbalový oddiel, DHZ a pod.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: rybolov, športová rekreácia (plávanie, korčuľovanie).

Tajná

➤ prvá písomná zmienka z roku	1075
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	286

Kultúrno – historické pamiatky

Dominantou obce Tajná je *kostol Všetkých svätých* z roku 1749, ktorý bol postavený v barokovom štýle a na základoch starého kostolíka z roku 1332.

Zo sakrálnych pamiatok v obci nachádzame ešte sochu *sv. Jána Nepomuckého*, *Mariánsky stĺp*, *sochu sv. Jána*.

V areáli cintorína sa nachádza barokovo-klasicistická kaplnka z polovice 18. storočia, *drevená zvonica* a *hrobka rodiny Révayovcov*.

V miestnej časti Šárovce sa nachádza *mauzóleum* (rodinná hrobka rodu Bako – Valiovcov z r. 1540), v súčasnosti v dezolátnom stave.

Obec je bohatá tiež na svetské pamiatky. Pri obecnom úrade sa nachádza *barokovo-klasicistický kaštieľ* rodu Révayovcov (obrázok č.3) z roku 1840 s chráneným areálom – parkom s cennými drevinami.

Druhý *kaštieľ* v obci, ktorý dala postaviť rodina Podiebradovcov, je schátralý a potrebuje rekonštrukciu.

Vidieckosť obce dotvárajú *kolesové studne* roztrúsené po celej obci.

V centre obce sa nachádza tiež pamätník oslobodenia.

Kaplnka (na cintoríne) je barokovo-klasicistická malá murovaná stavba z pol. 18. stor. má segmentový uzáver a je krytá českou plackou. V nike trojhranného štítu čelnej fasády je drevená plastika sv. Jána Nep. z 1. pol. 18. stor. V kaplnke drevená polychrómovaná barok. kalvária a kamenná plastika sv. Jána Nep. z 1. pol. 18. stor.

Organizované podujatia

V obci sa každoročne koná množstvo kultúrno-spoločenských akcií: obecný ples, fašiangový karneval, stávanie mája, oslavy dňa matiek, dňa detí a dňa otcov. V októbri v rámci mesiaca úcty k starším sa konajú posedenia so staršími občanmi v obci. Pred Vianocami sa organizuje stretnutie s Mikulášom a Vianočná besiedka s deťmi.

Obec má tradíciu v pestovaní viniča.

K obci neodmysliteľne patria *hodové slávnosti*, ktoré sa konajú v poslednú októbrovú nedeľu.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: poľovníctva, turistiky.

Tekovské Nemce

➤ prvá písomná zmienka z roku	1275
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	1068

Kultúrno – historické pamiatky

V obci dominuje rímsko-katolícky *barokový kostol Všetechsvätých* z 18.storočia postavený na mieste pôvodného gotického. Prvýkrát bol kostol spomínaný v roku 1397. Po požiari r. 1740 bol na základoch vyhoreného gotického chrámu postavený nový barokový kostol. V r.1935 bol prestavaný, doplnený novou vežou. Vzácny je hlavný *pseudobarokový oltár* z r.1940 s reliéfom Všetechsvätých.

V obci sa nachádza *klasicistická kaplnka Bolestnej P. Márie* zo zač.19.stor. , *trojičný stĺp* z roku 1875 a ďalšie dve *kaplnky* a viacero *Božích múk*.

V strede obce sa nachádza *pamätník padlých v I. svetovej vojne* .

Organizované podujatia

V obci sa tradične začiatkom roka koná rodičovská zábava a následne maškarný ples detí., ďalej stávanie mája, oslava dňa matiek, športový deň detí a deň otcov, rozlúčka s letom,

výstava ovocia a zeleniny, posviacka úrody, dni úcty k starším, mikulášske a vianočné posedenie a Silvester v kultúrnom dome.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: ľahká turistika a poľovnícky CR.

Tesárske Mlyňany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1075
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	1707

Kultúrno – historické pamiatky

Obec Tesárske Mlyňany ako najväčšia obec regiónu má ako jediná dva kostoly.

V časti Tesáre nad Žitavou sa nachádza *kostol Zvestovania Panny Márie* z roku 1760, ktorý bol postavený na mieste románskeho kostola zo 14. stor., klasicistický upravovaný r. 1804, obnovený r. 1959.

V časti Mlyňany sa nachádza zase *kostol sv. Juraja* z roku 1332.

Okrem kostolov sa medzi sakrálne pamiatky obce zaraďujú *kaplnka Božieho srdca Ježišovho*, *kaplnka sv. Floriána*, *kaplnka Sedembolestnej Panny Márie*, *kaplnka sv. Heleny*, *kaplnka sv. Kríža*.

Kaštieľ pseudoklasicistický s neogotickou vežou, postavený r. 1895 podľa návrhu staviteľa V. Balogha.

Okolo kaštieľa je *arborétum*, botanická záhrada, ktorú založil r. 1892 Dr. Štefan Ambrózy-Migazzi. V nej sú vzácne stále zelené stromy a kry, domáce i cudzokrajné. V súčasnosti je v správe SAV.

Organizované podujatia

Najvýznamnejším organizovaným podujatím pre obyvateľov obce a aj pre návštevníkov je každoročná *púť k Božiemu Srdcu Ježišovmu* v júni, na ktorej sa každoročne zúčastnia tisícky pútnikov.

Obec patrí tiež do Požitavskej vínnej cesty a taktiež slávi sviatok sv. Urbana, *vinobranie*, *posvätenie viníc*.

Mládež je činná pri stavaní májov, organizovaní plesov, karnevalov a zábav a tiež športových dní.

Obec v spolupráci s materskou a základnou školou organizuje oslavu dňa matiek a dňa detí.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: pútnického CR, turistiky, poľovníctva ako aj poznávacieho CR spoznávania krás Arboréta Mlyňany – večne zeleného parku Dr. Štefana Ambrózyho - Migazziho.

Veľké Vozokany

➤ prvá písomná zmienka z roku	1209
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	501

Kultúrno – historické pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou v obci je *kostol sv. Mikuláša* postavený v gotickom slohu v roku 1647. V roku 1742 bol zbarokizovaný a v 19 stor. prestavaný.

Ostatné sakrálné pamiatky v obci sú *kríže pri cestách, kaplnky, sochy svätých* a pod.

Pri obci sa v roku 1652 odohrala významná bitka medzi uhorským vojskom pod velením Adama Forgáča a bratmi Esterházyovcami a tureckým vojskom pod velením pašu Mustafu.

Uhorské vojsko významne podporovali tiež miestni obyvatelia. Bitka sa skončila víťazstvom uhorských vojsk, avšak v bitke zahynuli 4 členovia Esterházyovskej rodiny z toho traja priami dedičia. V roku 1734 tu bol postavený na pamiatku a česť padlým *Víťazný kamenný obelisk*, ktorý bol v roku 1896 vymenený za *sochu leva v obrannom postavení, ktorý prednou labou dlávi tureckú vojnovú zástavu* (obrázok č.4) od sochára Vojtecha Markupa. Pamätník zaujíma významné miesto pri potulkách po regióne.

Organizované podujatia

V obci sú veľmi aktívne spolky, ktoré pomáhajú pri organizovaní kultúrno – spoločenských akcií. O zachovanie folklóru v obci sa stará dychová hudba Vozokanka a detský folklórny súbor Vozokanček, folklórna skupina LIPA. Taktiež tu pôsobí hudobná skupina VV-BAND a hudobná skupina O.O.F. Ich repertoár je zložený z rôznych hudobných žánrov.

V obci pracuje aj MO Slovenského orla a MO Matice Slovenskej.

Zo športových klubov môžeme spomenúť TJ LEV a stolnotenisový krúžok.

Ochotnícky divadelný súbor pri Matici slovenskej každoročne naštuduje divadelné predstavenie.

Dlhoročnú tradíciu má obrábanie vinohradov, slávenie sviatku sv. Urbana a slávenie vinobrania. Obec patrí k obciam Požitavskej vínnej cesty.

Obec je aktívna pri organizovaní kultúrnych a spoločenských podujatí pre svojich obyvateľov: ako sú maškarné plesy, fašiangové zábavy, obecné „páračky“, veľkonočný stolnotenisový turnaj, stávanie mája, Deň matiek, Deň detí spojený s dňom otcov, futbalový zápas medzi ulicami našej obce, hodové slávnosti, posedenie s dôchodcami našej obce, slávnosť sviatku sv. Mikuláša, Výstava „Čaro Vianoc“, spojená s vianočným koncertom, Silvestrovský beh obcou.

Predpoklady pre rozvoj CR sú v oblasti: turistiky, poľovníctva a rybolovu.

Vieska nad Žitavou

➤ prvá písomná zmienka z roku	1406
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	459

Kultúrno – historické pamiatky

V obci Vieska nad Žitavou sa nachádza *kostol sv. Juraja*, ktorý bol postavený v roku 1790 na základoch zničeného kostola z roku 1647.

Z ostatných sakrálnych pamiatok v obci nachádzame *sochu sv. Jána Nepomuckého* z roku 1868 a taktiež sa tu nachádzajú pozostatky *židovského cintorína*.

V areáli Arboréta Mlyňany bol postavený *pseudoklasicistický kaštieľ* (obrázok č.5) z roku 1894 s *neogotickou vežou* z roku 1905. V súčasnosti je v správe SAV a sídli v ňom špecializované pracovisko SAV.

Organizované podujatia

Obec organizuje: hodové slávnosti, sviatok sv. Urbana patróna viníc alebo slávnosti vinobrania, stávanie mája, športové súťaže DHZ „O pohár starostu obce“, preteky motocyklov „Pionier“ organizované občianskym združením Motoklub Pionier.

Obec Vieska nad Žitavou patrí medzi obce Požitavskej vínnej cesty.

Obyvatelia z obce sú taktiež aktívni pri akciách ako napr. na jeseň sa konajú výstavy ovocia a zeleniny i posviacka úrody.

Vo dvore ľudových remesiel sa nachádza stála expozícia požitavskej gazdovskej rodiny. Regionálne hranice presahujú *oslavy sviatku sv. Cyrila a Metoda*.

Volkovce

➤ prvá písomná zmienka z roku	1275
➤ počet obyvateľov (k 31.12.2009)	1050

Kultúrno – historické pamiatky

Najstaršou zachovanou pamiatkou v obci je *kostol sv. Jakuba*, nachádzajúci sa v centrálnej časti. Jeho presbytérium pochádza zo 14. stor. Pôvodná gotická stavba bola v 18 stor. zbarokizovaná a v roku 1926 bola ku kostolu pristavaná veža.

Križ pred je kostolom, kamenný klasicistický.

Obec je tiež bohatá na iné sakrálne pamiatky ako napr. *božie muky, kríže, sochy Panny Márie*, ktoré dávali postaviť jednotlivé rodiny v obci ako poďakovanie za Božiu pomoc a ochranu.

Na cintoríne sa tiež nachádza *kaplnka sv. Jozefa*.

V obci sa ešte stále nachádzajú rodinné *obydlia z klasickou vidieckou architektúrou* zo začiatku minulého storočia, ktoré boli zrekonštruované na víkendové chaty.

Organizované podujatia

Obec je veľmi aktívna v organizovaní kultúrno –spoločenských podujatí, ktoré organizačne zastrešujú spolky alebo aktívni obyvatelia obce: hodové slávnosti, v obci sú tiež aktívne dva divadelné súbory (dospelých a mládeže), ktoré si pripravujú zaujímavé divadelné predstavenia nielen pre obyvateľov obce, ale aj pre občanov okolitých obcí.

Organizačne sa obec podieľa tiež na príprave plesov, fašiangových slávností, osláv Dňa matiek, osláv Dňa detí, osláv Mesiaca úcty k starším, posedenia s Mikulášom a pod. V obci hrá svoje domáce zápasy futbalové mužstvo FC ViOn Zlaté Moravce „B“/Volkovce.

Predpoklady pre CR sú v oblasti: pešej turistiky a poľovníckeho CR .

5. NÁVRHY NA VYUŽITIE VÝSLEDKOV

5.1 SWOT analýza

Pri návrhoch na využitie výsledkov vychádzame z kapitoly 4.2. – tj. zo zhodnotenia kultúrno-historického potenciálu cestovného ruchu v obciach mikroregiónu Požitavie-Širočina a SWOT analýzy. SWOT analýza na základe silných a slabých stránok vymedzuje jednotlivé predpoklady pre rozvoj CR v tomto regióne v súčasnosti.

SWOT analýza cestovného ruchu MR Požitavie-Širočina

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">▪ Existencia kultúrnych a historických objektov: kaštiele, kostoly, pamätník, historické zvonice Lev, rodinné hrobky, technická pamiatka-mlyn, archeologické náleziská▪ Organizovanie rôznych kultúrnych a športových podujatí (bohatý kultúrny a spoločenský život)▪ Výskyt pútnického miesta▪ Historické parky▪ Dostatočná sieť kultúrnych zariadení▪ Športoviská:<ul style="list-style-type: none">▪ futbalové ihriská, detské ihriská, tenisové kurty, viacúčelové športové ihriská▪ chránený areál Arborétum Mlyňany – návštevnosť zahraničných hostí▪ Existencia prírodného potenciálu, kt. zvyšuje atraktivnosť územia:<ul style="list-style-type: none">- Zmiešané lesné porasty (využívané pre hospodárske účely s potenciálom možnosti rozvoja cestovného ruchu - turistika, hubárčenie)- Vodné plochy využívané ako chovné rybníky s možnosťou využitia pre zavlažovanie (aj rybolov)- Výskyt chráneného územia Veľký Inovec a chránených areálov- Výskyt poľovnej zvery (poľovníctvo)	<ul style="list-style-type: none">▪ Nízka úroveň existujúcej verejnej infraštruktúry (cesty, mosty, parkoviská, chodníky)▪ Chátrajúce kultúrne a historické objekty▪ Slabo využitý potenciál pre turistický ruch, nedostatočný marketing▪ Slabá propagácia podujatí v mikroregióne aj v širšom okolí▪ Absentujúca koordinácia kultúrnych a športových podujatí▪ Nedostatok športovísk (telocvične, viacúčelové ihriská) a priestorov pre využitie voľného času▪ Absencia odborného prístupu pri údržbe historických parkov▪ Nedostatočná podpora spoločenských organizácií▪ Slabé prepojenie prírodného potenciálu s kultúrnym▪ Neupravené a znečistené okolie vodných plôch a vodných tokov▪ Nedostatočná starostlivosť o chránené areály

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rekonštrukcia kultúrnych a historických objektov ▪ Zabezpečenie podpory činnosti spoločenských organizácií ▪ Organizovanie a propagácia kultúrnych a športových podujatí (marketing) ▪ Využitie prírodného potenciálu pre rozvoj aktivít cestovného ruchu ▪ Rekonštrukcia existujúcej verejnej infraštruktúry ▪ Zabezpečenie rozvoja turistického ruchu, vidieckej turistiky, budovanie ubytovacích kapacít, reštauračných služieb 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nízky investičný kapitál ▪ Poškodzovanie kultúrnych pamiatok ▪ Zanikajúci záujem o tradície a históriu ▪ Nízky záujem obyvateľov o verejné veci ▪ Sociálna izolovanosť ▪ Zhoršovanie kvality životného prostredia ▪ Odchod mladých ľudí do miest

Zdroj: vlastné spracovanie

Zo SWOT analýzy je možné usúdiť, že MR má vhodné predpoklady pre rozvoj CR, z ktorých značnú časť aj využíva. Zo zhodnotenia kultúrno-historického potenciálu cestovného ruchu v obciach mikroregiónu Požitavie-Širočina a SWOT analýzy vyplýva, že v MR sa rozvíjajú najmä tieto formy CR:

- kultúrno-poznávací CR prostredníctvom spoznávania kultúrno-historických pamiatok a zariadení (neobarokový kaštieľ rodiny Botkovcov, poznávanie histórie),
- športové aktivity spojené s prírodným potenciálom (turistika, hubárčenie, rybolov, poľovníctvo)
- spoločenské aktivity v podobe množstva organizovaných podujatí
- náboženský a pútnický CR (napr. púť k Božiemu Srdcu Ježišovmu)

Zo SWOT analýzy vyplýva, že MR disponuje s dostatočným množstvom kultúrnych a historických objektov, vodnými plochami a tokmi, chránenými územiami, parkmi, kultúrnymi zariadeniami. Zároveň však poukazuje aj na nedostatky, ktoré by bolo vhodné odstrániť za účelom zlepšení súčasného stavu.

5.2 Návrhy na zlepšenie

Návrh č.1: Zlepšenie stavu verejnej infraštruktúry

Ako z analýzy SWOT vyplýva, MR disponuje mnohými pamiatkami, lesnými porastmi, pútnickými miestami, vodnými plochami. Zároveň ale poukazuje na nízku úroveň

existujúcej verejnej infraštruktúry (cesty, mosty, parkoviská, chodníky). Aby sa kultúrno-historický potenciál mohol rozvíjať, je nutné zlepšiť stav existujúcej verejnej infraštruktúry.

Cieľom návrhu je zlepšiť stav verejnej infraštruktúry.

Navrhujeme tieto aktivity:

- zlepšenie stavu ciest, prípadne vybudovanie nových trás
- rekonštrukcia mostov, parkovísk a chodníkov pri významných miestach, kde je potenciál rozvoja CR vysoký

Návrh č.2: Obnova kultúrnych a historických objektov

Hoci sa v skúmanom území nachádza mnoho kultúrno-historických pamiatok (kaštieľov, rodinných hrobiek, historických zvoníc, kostolov, pamätníkov a pod.), technických objektov, miestnych múzeí a pamätných izieb, ich lepšiemu využívaniu pre rozvoj CR bráni problém chátrania uvedených pamiatok a objektov. Vzhľadom na výrazný kultúrno-historický potenciál, ktorým sa územie mikroregiónu môže prezentovať, je nutné zamerať intervenciu smerom k výraznému zlepšeniu technickému stavu existujúcich pamiatok a iných objektov z dôvodu možnosti ich účelného využitia pre rozvoj turistického ruchu.

Cieľom návrhu je obnova pamiatkového fondu mikroregiónu a zaujímavých objektov kultúrneho a historického významu.

Navrhujeme tieto aktivity:

- rekonštrukcia a obnova kultúrnych a historických pamiatok,
- rekonštrukcia a modernizácia technických pamiatok a objektov pôvodnej vidieckej architektúry,
- zriaďovanie, rekonštrukcia a modernizácia remeselných dvorov podporujúcich oživenie tradičných remesiel, produkcie tradičných vidieckych produktov a zamestnanosti.

Návrh č.3: Podpora rozvoja spoločenských aktivít

Ako vyplýva z analýzy SWOT v mikroregióne vyvíja svoju činnosť množstvo aktívnych spoločenských organizácií. Slabé stránky SWOT analýzy poukazujú na nedostatočnú podporu činnosti týchto organizácií, absentujúcu koordináciu rôznych kultúrnych a športových podujatí a nízky záujem obyvateľov o veci verejné.

Cieľom návrhu je podporiť, rozšíriť a skvalitniť aktivity spoločenských organizácií a zabezpečiť podporu spoločenských podujatí a podporiť záujem obyvateľstva o dianie v jednotlivých obciach.

Navrhujeme tieto aktivity:

- organizovanie tradičných spoločenských podujatí,
- príprava a realizácia nových spoločenských aktivít,
- príprava propagačných a informačných materiálov (kalendár podujatí a pod.),
- aktivity zamerané na zvýšenie informovanosti a propagácie spoločenských podujatí.
- zabezpečenie lepšej spolupráce samosprávy s jednotlivými organizáciami a subjektami, aj medzi nimi navzájom

6. ZÁVER

Ľudská zvedavosť, túžba po poznaní neznáameho a odlišného, nutkanie zažívať niečo nové a vzrušujúce, spolu s nevyhnutnosťou oddychu a regenerácie, patria k základným charakteristikám človeka. Uspokojovanie týchto potrieb a ich pretavenie do kultúrnych stereotypov je základným motívom existencie cestovného ruchu.

Z uvedenej vlastnej práce vyplýva, že mikroregiónu Požitavie-Širočina patrí do Nitrianskeho regiónu CR a je charakteristický viacerými atraktívnymi objektmi, ktoré návštevníkovi prinášajú nielen kultúrno-historické poznanie ale i duchovné obohatenie. Patria k nim umelecko-historické pamiatky, národno-historické pamiatky, ľudová architektúra, archeologické lokality a technicko-historické pamiatky. Podľa regionalizácie cestovného ruchu v SR nosnými skupinami aktivít v Nitrianskom regióne sú: pobyt pri termálnych vodách, vidiecky turizmus, vinárske aktivity, poznávanie pamiatok, návšteva podujatí, obchodné cesty.

Bakalárska práca analyzuje existenciu a využitie kultúrno-historického potenciálu. Vďaka dostatočnému množstvu existencie kultúrno-historických objektov, zmiešaných lesných porastov, vodných tokov, chránených areálov tento MR má všetky predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu.

Kultúrnohistorické pamiatky sú v sledovanom MR vhodným objektom na spoznávanie histórie v rámci kultúrno-poznávacieho CR. V každej obci sa vyskytujú sakrálne pamiatky, ktoré tvoria predpoklad pre návštevnosť nábožensky orientovaných turistov, ale i pre návštevníkov, ktorí sa zaujímajú o sakrálne umenie.

K najpríťažlivejším zaujímavostiam územia patria napríklad Arborétum Mlyňany, kaštiele v Malých Vozokanoch a Tajnej, ale i ďalšie, ako napr. Lev – pamätník protitureckých bojov vo Veľkých Vozokanoch, technická pamiatka Zungov v Slepčanoch a pod.

Prírodný potenciál územia vhodne dopĺňa existujúci kultúrno-historický potenciál. Dostatočné množstvo vodných tokov a plôch priaznivo ovplyvňuje oddych a vodné športy a sú impulzom najmä pre rozvoj rybolovu, ktorý má v MR silné zastúpenie – hlavne v obciach Nová Ves nad Žitavou, Slepčany a Veľké Vozokany. Rekreačné využívanie lesných parkov a lesov vo všeobecnosti má pozitívny dopad na kvalitu života človeka. V mikroregióne sa nachádza pohorie Pohronský Inovec, ktorý disponuje predpokladmi pre poľovníctvo, hubárčenie, turistiku.

Športové a kultúrne podujatia patria k významným podujatiam v MR. Každá obec každoročne organizuje hodové slávnosti, plesy, fašiangové a iné slávnosti, usporadúva futbalové zápasy, niektoré z nich majú aj aktívne divadelné súbory. Tieto podujatia prispievajú k upevňovaniu vzťahov medzi obyvateľmi navzájom a sú atraktívne aj pre návštevníkov mikroregiónu.

Na základe uvedených skutočností je možné skonštatovať, že mikroregión Požítavie – Širočina ma široké spektrum možností využitia kultúrno-historického potenciálu. Z analýzy a návrhov na zlepšenie využitia výsledkov danej bakalárskej práce vyplývajú nové možnosti pre skvalitnenie už existujúceho využitia kultúrno-historického potenciálu v danom MR.

7. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- BÁTORA, J., DUBCOVÁ, A., HUNKA, J., KRAMÁREKOVÁ, H. *Turistický sprievodca mikroregiónom „Požitavie-Širočina“*, 1. vydanie, 2002. 167 s. ISBN 80-968735-2-0
- BOROVSKÝ, J., SMOLKOVÁ, E., NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch trendy a perspektívy*. Bratislava: IURA edition, 2008. 280 s. ISBN 978-80-8078-215-3
- ČERTÍK, M., SYSEL, J., VITÁKOVÁ, M. 2000. *Cestovní ruch: vývoj, organizace a řízení*. 1. vyd. Praha: OFF, 2000. 352 s. ISBN 80-238-6275-8.
- GÚČIK, M. 2000. *Základy cestovného ruchu*. 2000. Banská Bystrica: TRIAN, 2000. 152 s. ISBN 80-8055-355-6
- JAROLÍMKOVÁ, L. *Informatorium pro studenty oboru cestovní ruch*. 2009. Vysoká škola ekonomická v Praze - Nakladatelství Oeconomica – Praha 2009. 84 s. ISBN 978-80-245-1612-7
- KASPAR, C. *Základy cestovného ruchu*. 1995. Tlačiarne BB. 1995. 142 s. ISBN 80-901166-5-5
- KOPŠO, E. *Ekonomika cestovného ruchu*. 1979. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 1979. 239 s. 67-150-79
- KOPŠO, E. et al. *Geografia cestovného ruchu*. 1992. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 1992. 327 s. ISBN 80-08-00346-4
- NOVACKÁ, L., KULČÁKOVÁ, M. *Klient v cestovnom ruchu*, 1996. 92 s. ISBN 80-85568-60-8
- NOVACKÁ L., *Cestovný ruch*. Bratislava: Ekonóm, 2000. ISBN 80-225-1346-6
- MICHALOVÁ, V. a i., 1999. *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: SPRINT, 1999. 549 s. ISBN 80-88848-51-2
- MLYNKA, L., HABERLANDOVÁ, K. 2007. *Kultúrne krásy Slovenska -Technické pamiatky*. Dajama 2007. 108 s. ISBN 978-80-89226-43-6
- LEHOTSKÝ, L. a kolektív. 2008. *Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo*, 2008. 168 s. ISBN 978-80-8094-229-8
- PISOŇ, Š. 1977. *Hrady, zámky a kaštiele na Slovensku*. Martin: OSVETA, 1977. 456s.+24 s. farebnej ofsetovej prílohy. 70-004-77
- THURZO, I. 2004. *Ludová architektúra na Slovensku*. Bratislava:PT, 2004. 165 s. ISBN 80-88912-76-8

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. et al. 2008. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 410 s. ISBN 978-80-7380-114-4

KOLEKTÍV AUTOROV, *Súpis pamiatok na Slovensku, Zväzok prvý A-J*, 1967. 536 s., 65-103-67

KOLEKTÍV AUTOROV, *Súpis pamiatok na Slovensku, Zväzok druhý K-P*, 1968. 584 s., 65-085-68

KOLEKTÍV AUTOROV, *Súpis pamiatok na Slovensku, Zväzok tretí R-Ž*, 1969. 568 s., 65-060-69

Internetové zdroje:

BÁTORA, J., DUBCOVÁ, A., HUNKA, J., KRAMÁREKOVÁ, H. *Turistický sprievodca mikroregiónom „Požítavie-Širočina“*, 1. vydanie, 2002. 167 s. ISBN 80-968735-2-0 [online]. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <<http://turisti-zm.szm.com/sirocina>>

Mikroregióny SR [online]. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <<http://www.sazp.sk/mikroregiony/>>

Zákon o ochrane pamiatkového fondu [online]. [cit. 2010-10-19]. Dostupné na: <<http://www.pamiatky.sk/pamiatky/pamiatkovy-urad/zakladne-dokumenty/zakon-pamiatkoveho-fondu/>>

Ďalšie použité zdroje:

OZ pre rozvoj mikroregiónu „Požítavie – Širočina“. 2010. Turistický bulletin MAS - OZ pre rozvoj mikroregiónu „Požítavie – Širočina“.

8. PRÍLOHY

Obr. č.1 – Čaradice (rímsko-katolícky kostol zasvätený Panne Márii)

Zdroj: Karin Šebová, 2010

Obr.č. 2 – Čierne Kľačany (Veľkomoravská pyxida)

Zdroj: Karin Šebová, 2011

Obr.č. 3 – Tajná (barokovo-klasicistický kaštieľ rodu Révayovcov)

Zdroj: Karin Šebová, 2010

Obr.č. 4 – Veľké Vozokany (Veľkovozokanský lev)

Zdroj: Karin Šebová, 2010

Obr. č.5 – Vieska nad Žitavou (pseudoklasicistický kaštieľ, Arborétum)

Zdroj: Karin Šebová, 2009